

ט' באב בתורה שבעל פה

משנה פרק ד

ו חמשה דברים ארעו את אבותינו בשבעה עשר בתמוז וחמשה בתשעה באב. בשבעה עשר בתמוז נשתברו הלוחות, ובטל התמיד, והבקעה העיר, ושרף אפסטרמוס את התורה, והעמיד צלם בהיכל. בתשעה באב נגזר על אבותינו שלא יפנסו לארץ, וקרב הבית בראשונה ובשנייה, ונלקדה ביתר, ונקרשה העיר. משונכנס אב, ממצטין בשמחה:

ז שבת שחל תשעה באב להיות בתוכה, אסור מלספור ומלכבס, ובחמישי מתרין מפני כבוד השבת. ערב תשעה באב לא יאכל אדם שני תבשילין לא יאכל בשר ולא ישתה יין. רבן שמעון בן גמליאל אומר, ישנה. רבי יהודה מסיב בכפית המטה, ולא הודו לו חכמים:

גמרא - מסכת תענית דף כט. - ל:

אמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב: כשם שמשונכנס אב ממצטין בשמחה כד משונכנס אדר מרבין בשמחה. אמר רב פפא: הלכה, בר ישראל דאית ליה דינא בהדי נכרי לישתמיט מיניה באב דריע מזליה, ולימצי נפשיה באדר דבריאה מזליה.

שבת שחל תשעה באב להיות בתוכה אסורין לספור ולכבס. אמר רב נחמן: לא שנו אלא לכבס וללפש, אבל לכבס ולהניח מותר, ורב ששת אמר: אפילו לכבס ולהניח אסור. אמר רב ששת: תדע, דבטלי קצרי (כוכסים) דבי רב.

אף על פי שאמרו כלי פשתן אין בהם משום גהוץ אבל אסור ללובשן בשבת שחל תשעה באב להיות בתוכה. אמר רב: לא שנו אלא לפניו, אבל לאחוריו מותר.

תשעה באב שחל להיות בשבת, וכן ערב תשעה באב שחל להיות בשבת אוכל ושותה כל צרכו, ומעלה על שלחנו אפילו בסעדת שלמה בשעתו.

ט' באב בתורה שבעל פה

ונוהג אכל מראש חֲדָשׁ ועד התענית, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אָמַר: כָּל הַחֲדָשׁ כְּלוּ אָסוּר, רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: אִינוּ אָסוּר אֲלָא אוֹתָהּ שֶׁבֶת בְּלֶכֶד. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: וּשְׁלֹשְׁתָּן מִקְרָא אֶחָד דְּרִישׁוֹ, דְּכַתִּיב (הוֹשֵׁעַ ב') וְהִשְׁבַּתִּי כָּל מְשׁוּשָׁה חָגָה חֲדָשָׁה וְשִׁבְתָּהּ. מֵאֵן דְּאָמַר מְרִאֲשׁ חֲדָשׁ וְעַד הַתַּעֲנִית מִחֲגָה וּמֵאֵן דְּאָמַר כְּלוּ אָסוּר מִחֲדָשָׁה, וּמֵאֵן דְּאָמַר כָּל הַשֶּׁבֶת כְּלוּ אָסוּר מִשִּׁבְתָּהּ.

עָרַב תְּשַׁעָה בָּאָב לֹא יֵאָכַל אָדָם שְׁנֵי תְּבַשְׁיָלִין כּו'. אָמַר רַב יְהוּדָה: לֹא שָׁנוּ אֲלָא מִשֵּׁשׁ שָׁעוֹת וּלְמַעְלָה, אֲבָל מִשֵּׁשׁ שָׁעוֹת וּלְמַטָּה מוֹתֵר. וְאָמַר רַב יְהוּדָה: לֹא שָׁנוּ אֲלָא בְּסַעוּדָה הַמְּפָסִיק בָּהּ, אֲבָל בְּסַעוּדָה שְׂאִינוּ מְפָסִיק בָּהּ מוֹתֵר. וְתַרְוִייהוּ לְקוּלָא.

תָּנוּ רַבָּנָן: כָּל מִצְוֹת הַנוֹהֲגוֹת בְּאֲכָל נוֹהֲגוֹת בְּתַשְׁעָה בָּאָב: אָסוּר בְּאֲכִילָה וּבִשְׁתִּיָּה, וּבִסִּיכָה וּבִנְעִילַת הַסַּנְדֵּל, וּבְתַשְׁמִישׁ הַמַּטָּה, וְאָסוּר לְקָרוֹת בַּתּוֹרָה בְּנִבְיָאִים וּבִכְתוּבִים, וְלִשְׁנוֹת בְּמִשְׁנָה בַּתְּלִמּוּד וּבְמִדְרָשׁ וּבִהֲלָכוֹת וּבַאֲגָדוֹת. אֲבָל קוּרָא הוּא בְּמָקוֹם שְׂאִינוּ רְגִיל לְקָרוֹת וְשׁוֹנָה בְּמָקוֹם שְׂאִינוּ רְגִיל לִשְׁנוֹת, וְקוּרָא בְּקִינּוֹת, בְּאִיּוֹב וּבְדָבָרִים הָרַעִים שְׂבִירְמָה. וְתִינּוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבֵּן בְּטָלִין, מִשּׁוּם שְׁנָאֲמַר (תְּהִלִּים י"ט) פְּקוּדֵי ה' יִשְׂרָאֵל מִשְׁמַחֵי לֵב.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: כִּי הָיָה מְנַהֲגוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה בְּרַבִּי אֵילְעָאִי: עָרַב תְּשַׁעָה בָּאָב מִבִּיאִין לוֹ פֶת חֲרָבָה בְּמַלְחָה, וְיוֹשֵׁב בֵּין תַּנּוּר לְכִירִים, וְאָכַל, וְשׁוֹמֵה עַלֶּיהָ קִיתוֹן שֶׁל מַיִם, וְדוֹמָה כְּמִי שְׁמַתוֹ מוּטָל לְפָנָיו.